

אד.

פרוטוקול מס. 76/ב

מישיבת ועדת הכספים
התקיימה ביום ה', ב' אלול, תשי"ג - 13.8.53 בשעה 8.45

נוכחים: היו"ר י. גורי
י. בדר
ש. דיין
א. סטופ
ח. רובין

מוזמנים: מר ספיר - מנהל מסד האוצר
ד"ר קיטרון - מסד הסטפסים
גב' ארן - סגן מזכיר הכנסת
מר ליכטנשטיין }
מר וירגין } מטסרד המסחר והתעסיה

- סדר-היום: 1 מפרעה לסופטים;
2 תקנות חוק טילווה חובה;
3 אישור הקצבה לנופס לעובדי הכנסת;
4 תקציב הפיתוח - חקלאות - הסקיה;
5 תקציב הפיתוח - תעסיה.

אני פותח את הישיבה.

היו"ר י. גורי:

מפרעה לסופטים
=====

י. בדר:

רצוני לשאול בדבר המפרעה לסופטים ועדת הכספים קיבלה החלטה מחייבת וטופית, כי השופטים יקבלו לקראת פגרת בתי-המטפס מפרעה בסך של 300 ל"י. הדבר לא הוצא לפעל. האם יו"ר הוועדה הודיע על כך למסרד האוצר?

היו"ר י. גורי:

למחרת היום כתבתי לאוצר והודעת על ההחלטה. איני חולק על דעתו של ד"ר בדר, אבל רצוני להדגיש כי מבחינה פורטלית יכולים לחלוק על סמכותה של ועדת הכספים לקבוע מפרעות.

אשמול פנה אלי נציג בא-כח הסופטים וטאלני על כך. אמרתי שלפי דעתי ועדת הכספים טילה את תפקידה. אני מבקש את מנהל מסרד האוצר לקחת זאת בחשבון.

חוק מילווה חובה - תקנות.

י. בנר:

בחוק מילווה חובה נאמר, כי שוויים של בניני התעשייה ייקבע לפי התקנות שיתקין שר האוצר. תקנות אלו שרם פורסמו, ולכן לא יכלו התעשיינים להגיש את הצהרותיהם, בהן יש גם לקבוע את שווי הרכוש. עתה טוען שר לנדאו כי לתעשיינים אין הזכות לבחור בכופר במקום מילווה, כיוון שהם איחרו את המועד. זוהי אמנם בעיה טכסטית גרידא, אבל אני הייתי טוען כי בתערב בענין.

ד"ר סיטרון:

לי נראה כי הענין חורג מהמסגרת של ועדת הכספים. קיים חוק, ויש שאלה כיצד לפרט סעיף מסוים בו, לאור העובדה שהתקנות לא יצאו בזמן. זוהי שאלה חוקית, ואם נמצא מישהו נפגע, הוא רשאי לפנות לבית-דין גבוה לצדק ולברר זאת. איני רואה, לכן, כל מקום להתערבותה של הוועדה בענין זה.

אני גם חושב שהתעשיינים היו חייבים להגיש הצהרה פורמלית, כי יש להם רכוש שהוא בנין, ואת ערכו אינם יכולים לפרט, לאור אי-הופעתן של התקנות. לכן הם מבקשים להתריך את הזמן כדי להצהיר אם יבחרו בכופר או מילווה. דרך זו הייתה פתוחה בפניהם.

היו"ר י. בנר:

אני סבור כי הוועדה צריכה להפנות את תשומת-לב האוצר לענין, כי הוא טעון הסדר.

רשמתי זאת לפני.

שר ספיר:

אישור הקצבה לנופש לעובדי הכנסת.

היו"ר י. בנר:

המכתב הבא נתקבל מאת ט. רוזטי, מזכיר הכנסת:

"הריני פונה בבקשה שוועדת הכספים תפריט גם השנה מהרזרבה של תקציב הכנסת, הענקה להבראה ולנופש לעובדי הכנסת. בהתאם לחוזר נציבות הסנגורן (מס. 299 - 297) הוגדלו במסרדי הממשלה דמי ההשתתפות בהבראה לעובדים ב-50% (מ-20 ל"י ל-30 ל"י); לפיכך יש להגדיל את הקצבה מאתקד מ-480 ל"י עד 720 ל"י.

נוסף לכך מבקש ועד העובדים לאפשר להגדיל את מספר העובדים מקבלי ההענקה. להלן קטע מפניית ועד העובדים:

"בהתחשב עם התנאים המיוחדים בעבודת הכנסת והמאמץ הנדרש מהעובדים שאינם עוסד בהשוואה לעבודת משרדים אחרים; וכסו-כן שכמעט כל עובדי בית זה עובדים למעלה מטשנתיים, - הננו לבקשכם לפנות לוועדת הכספים שתקציב לטירת נופש והבראה סכום של - 1,200 ל"י, לטען אפשר לפחות למחצית העובדים להנות מהבראת נופש בזמן פגרת הקיץ של הכנסת."

רצוני להזכיר לחברים כי אשתקד קיימנו דיון בנדון, והיה לנו יחס חיובי לדבר, בהתחשב עם העבודה הקשה הסוטלת על עובדי הכנסת. הם עובדים במתיחות רבה, מסנם בחלק של השבוע, ואנו כולנו עדים לכך.

היו"ר י. גורי:

כאשר קיבלנו את ההחלטה, אמרנו כי אנו עושים זאת כצעד ראשון, ויצטרכו להיעשות צעדים נוספים כדי לאפשר לספר יותר גדול של עובדים ליהנות מנופש והבראה. אני מניח כי הדבר יכול להסתדר בגבולות התקציב של הכנסת, ואין מבקשלים כך טכונים נוספים.

ד"ר קיטרון: האם הדבר קיים גם במסדרים אחרים?

היו"ר י. גורי: יש לכרר זאת; אנו לא נפלה את עובדי הכנסת לא לרעה ולא לטובה.

הייתי מפליץ בפני הוועדה לקבל את החלק הראשון של ההצעה בצורה מסוייגת - עד לבירור הנוהג במסדרים האחרים - ואת החלק השני באופן פרופורציונלי לראשון.

חסר כאן פרט אחד: מהו מספר עובדי הבית שנהנו מנופש בשנה שעברה, וכמה ייהנו השנה?

גב' ארן: בשנה שעברה קיבלו הקצבה לנופש 20 עובדים, השנה - ייהנו מכך 40 עובד, מתוך 80 עובדי הבית.

היו"ר י. גורי: אם נאשר למחצית העובדים יציאה לנופש, יוכל כל עובד ליהנות מכך אחת לשנתיים.

י. בור: אני חושב כי אין כאן מקום לדקדוקי עניות. אני חושב שעובדי הבית הם טמד סקופחים בגלל תנאי עבודתם; הם עובדים מסוג מסויים. אצלנו סדרן נושא תפקיד אחראי והוא הדין בקשר לקצבנות. אני סבור כי יש להגדיל את הסכום ולאשר 30 ל"י לנופש עבור כל עובדי הבית.

היו"ר י. גורי: אני מציע כי בענין זה נתן ארון בולעד העובדים, נסמוך עליו ונקבל בחשבון את הצעתו.

ה ד ח ל ט: לאשר הקצבה לנופש לפחות למחצית עובדי הכנסת.

תקציב הפיתוח - א. תקלואת; 2. הקיפה

ט. דיין: בתקציב מסתקף ההיקף הגדול של מפעלי הטיים, ואני מברך על כך.

רצוני לשאול: (1) באיזה תאריך נוכל להגיע למצב בו נוכל להסתמט בכל הטעיינות שבידינו, ואיזה טמח נוכל להשקות אז?

(2) קיימים טקורות טיים מסותפיים לנו ולסודרים. באיזו טידה יכולים להפטיק לנו טקורות אלה, במקרה והט יהיו טוכנים להשקיע כספים רבים לטם כך?

(3) מה בדבר טחירי הטיים? בהרבה טקוטות הכחיריים הט כל-כך גבוהים שאי-אפשר להסתמט בהם.

ועדת הכספים
13.8.53

א.ד.

ט. דיין:

4) רצוני לחזור ולטאול בדבר מספקת
מים לגליל התחתון, ואני רוצה להקיף שטח יותר גדול: ספוריה, הרי
כנרת עד יבנה, עובר שרונה, כפר-תבור, סג'רה, לובה, תטרה וטולדת,
וגובל עם גבע. השטח מגיע לרובנות רבות של דונמים אדמה טובה,
אשר אם נתן לה מים נוכל להקים שם התיישבות חדשה. יש שם מושבים
קיימים הנמצאים במצוקה גדולה בגלל חוסר מים, וכן גם ישובים חדשים.
אם נתן מים לאזור נוכל להחיותו, ולהחזיר לגליל התחתון את זהרף
הקודם. הדבר אמנם יעלה בכסף רב, אבל לא יותר מאשר להוביל מים
לרביבים או לסנרה.

מה הן התכניות בקשר לאזור זה, האם לקחת
את המים מיבניאל או מהכינרת?

מר ספיר: כמה מים נוכל להפיק בכלל? אני סבור שנוכל
להגיע ל- 2 מיליארד ו- 400 מיליון קוב;
מזה 1,5 מיליארד קוב מים עליונים ו- 900 מיליון מי תהום.

השטח שיוסקה - אם נוריד את המים לטתיה
ולתעסיה - יגיע ל- 2 מיליון דונם.

כסלב ראסון, מטרותנו לאפשר לכל נפש מספקת
מזון מטטח של 3/4 דונם בהסקאה, ועוד 1/4 דונם בטביל יצוג תמורת
מצרכי מזון שיש להביאם מהחוץ. לדוגמה: יצוג של תפוחי-זהב או בננות
תמורת החיטה שאנו מביאים. המטרה היא להביא את החקלאות שלנו,
תוך 7 שנים, למספקה עצמית מבחינת טבע החוץ. כיום אנו מסתמסים
ב- 3/4 מיליארד קוב מים.

אשר לבעיה הפוליטית. הדין והחשבני נובעים
בארץ, לא כן הבניאס. לטורים אין מה לעשות עם הבניאס, הם יצטרכו
להסקיץ מיליונים כדי להטותו. הבעיה הפוליטית והבטחונית קיימת
ויתכן שנעמוד במבחן ראסון כבר בזמן הקרוב, כאשר נתחיל לבנות את
התעלה בין הירדן לבית-נטופה, שצריכה להיות כ- 3 ק"מ בתוך האזור
המפורז.

אני יכול להגיד יותר על העניינים
הפוליטיים, רצוני רק להדגיש כי מטרד החוץ עומל ועושה הכל כדי
להגיע לפתרון אחיד בקשר לירמוך, הבניאס והחצבני.

כמה זמן יקח ביצוע המפעל? אם נקציב
סכומים אלה, פלוס 15 מיליון ל"י למפעל הארצי - נוכל לסיים את
מפעל המים תוך 20 - 15 שנה. הסלב הראסון הוא להגיע תוך 6 שנים
למיליארד ו- 400 מיליון קוב, ובמסך 14 - 12 שנים לסיים את המפעל.

ט. דיין: כמה דונמים נוספים בהסקאה יאפשר תקציב
הפיתוח הנוכחי?

מר ספיר: 120,000 - 150,000 דונם על-ידי תוספת
של 100 מיליון קוב מים. בשנה הראשונה
הדבר אינו בא לידי ביטוי מוחלט, ואין רואים גם את מלוא התועלת
של הכספים שהוסקעו. הדבר מתבטא בטרונת הזמן.

רצוני גם למסור לכם מספרים להשוואה,
אשר ודאי תמצאו בהם עניין, וכדי שתיווכחו לזעת מה עשינו במסך
ארבע שנות קיום המדינה בשטח של מפעלי המים.

מר ספיר:

עד שנת 1920 גדל הסימום בטיים לשנה	ב-	2 מיליון קוב;
מסנת 1920 עד 1930	-	3 מיליון קוב;
מסנת 1930 עד 1940	-	8 מיליון קוב;
מסנת 1941 עד 1947	-	15 מיליון קוב;
מסנת 1948 עד 1952	-	80 מיליון קוב.

עתה אנו הולכים לקראת תוספת של 120 - 100 מיליון

קוב טים לשנה.

בירקות סבורני כי הגענו לנקודת הסכסיוס, ועלינו לעבור עתה למוצרי תעשייה חקלאיים, למפק טים לגידול של 300,000 דונם בטנים בטביל טמנים; 70,000 - 60,000 דונם כתנה; 100,000 דונם סלק סוכר ופרדסים. בקטר לכותנה הוטגו תוצאות טובות בחווה של סם המכורג ליד בית-סוסף, הבעיה היחידה היא בעיית המיכון, כיוון שאי-אפשר לאסוף את הכתנה בידיים. גם בקטר לגידול הינקוס, אשר אפשר לגדלו בטיים מלוחים בנגב, הוטגו תוצאות. בטיים אלה הגיע מטלוח של גליונות נייר לדוגמה טבית-חרושת גסטטור, שנעשו טצמח זה.

מפעלי הטיים צריכים להיות מתואמים וללכת בד בבד עם מפעלי ההתיישבות, כדי שהסימום בטיים יהיה יעיל.

מחיר הטיים. לפני המלחמה היתה פורטולה: מחיר קוב טים כמחיר ביצה, ואז עלתה ביצה 4,5 מיל, טר בלאט חוטב כי מחירי הטיים כיום הם נמוכים מדי, יש בזכוז בסימום בטיים, והוא לוקח כקנה-מידה את ההסוואה הזאת.

המחיר הממוצע של הטיים הוא 24 - 22 פרוטה הקוב. יש מקומות בהם מחיר הטיים הוא יותר גבוה. יש המציעים לפתור את הבעיה על-ידי הנהגת מחיר אחיד לטיים, כמו בחסמל. זוהי גישה טטחית כיוון/להטות את ענין הטיים לחסמל.

מחיר הטיים מהווה בעיה, ואפשר אולי לפתרה על-ידי כמה פתרונות חלקיים ספצטרפיים לפתרון אחד. ואתחיל בפתרונות טתלויים באוצר או במטרד החקלאות:

האטורטיזציה: עד כה היתה האטורטיזציה טחויבת ל- 25 - 20 שנה. הדבר היה נכון כאשר הניחו ציבורות קטנים באדמת העמק הבלתי טזופתת, בעת שלא קבעו את עובי הצינורות הטמאים לקרקע. כיום עברנו לצינורות כבדים, בטון, ואפשר לחשוב את האטורטיזציה - כמו שנהוג בעולם - ל- 60 - 50 שנה, ובנגב - לטינימום של 40 שנה. הדבר יקטין במטחו את מחיר הטיים.

גובה הרבית: עבור העברת טים למקומות טרוחקים אין לחשב את הרבית הקצוזה הנהוגה היום, וגם לא את הרבית הנורמלית של 5% - 6%. צריך להקטין את גובה הרבית, וזה יוריד את מחיר הטיים.

יש פתרונות אחרים שאינם קטורים באוצר. אצלנו טים וחסמל הולכים בנפרד. כיוון שאת רוב החסמל טפיקים טתחנות, יוצא טמחיר החסמל הוא אחד לזה שטובב 45 מטר גובה, ולטנרה עם 850 מטר ולנגב עם 450 מטר גובה (אני טחשב את הגובה עם המרחק). סוכרחים טטצוה איזה שהוא הסדר לפיו יטולט באופן פרוגרסיבי לחסמל טנועד לטאיבת טים, ליצור דרגות טובות, וזה יטטיע על טחירי הטיים.

חברת החסמל עובדת על יחידות של 50,000 או 30,000 טים להזיען 24 שעות ביטטה, ובדרך כלל טטמטיים רק ב-25% של החסמל של הלילה. אם יהיו טידוריים - וזה הכרחי - כי ייערכו טאיבת לילה בטחיר אחו, הדבר יטטיע על טחיר הטיים, כיוון שהחסמל טהווה 35% טמחיר הטיים.

אד.

ועדה הכספית
13.8.53

טר ספיר:

עתה מצטרפת המסמלה רשמית ב-50% למפעל החסמל, ואפשר יהיה לתאם את ענין החסמל והמים, ולהשיג על-ידי הנחות נוספות.

כל ההנחות שיוטגו על-ידי פתרון/אגלה ילכו למקומות בהם סחיר המים יקר, ונוכל להגיע גם לסחיר מים ריגלי. יש כמובן גם תכניות ליצירת כוח עצמי, שיכול להוזיל את סחיר המים. אם בצליח תוך שלוש שנים לבנות את התעלה בין בית-נטופה והירדן, וכן להקים את תחנת החסמל בטבחה בת 24,000 קו"ט חסמל, נשיג גם כן תוצאות בפיון הורדת סחיר המים.

כל היתרונות הללו צריכים ללכת לקרן סובסידיות לסחירי המים לבגב, לסנרה או למקומות דומים אחרים.

התכניות להעברת מים לגליל התחתון אינן סבוססות על העברת מים סיבניאל או מהכינרת, אלא טמפעל הגליל המערבי. זהו החלק הכי יקר של המפעל, ולכן אין להתחיל טסנו, והוא יהווה את הסלב הסליטי של המפעל.

(אחרי-כן רשמה טג.)

סר ליכטנשטיין:

לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת לוז -
מה גורל העודפים מתקציב הפיתוח של

אשתקד, שהועברו לתקציב הפיתוח הנוסף, האם סכומים אלה כבר חולקו, או
האם המשרד חושב לחלק אותם - אלה הם מינה סכומים שעדיין בלתי מנוצלים,
אלא אלו הן הלוואות שפשוט לא בוצעו בשנה שעברה, והועברו מטעמים תקציביים
לשנה זו. אבל לגבי סכומים אלה בתוך השנים למפעלים, במסגרת התקציב
הקודם, וחלק מהם גם קבלו את הכסף על ידי מימון המפעלים. על כל פנים,
אלו הן הלוואות שכבר אושרו על ידי משרד המסחר ותעשייה, והאוצר עומד
לבצע אותן, ברגע שהכספים הדרושים יעמדו לרשותו.

ההסתייגות היחידה בענין זה היא כסובן,
שכל הלוואה לפני ביצועה נבדקת על ידי הבנק המבצע, ויכול לקרות שלפעמים
הבנק מעיר, שהמפעל אינו ראוי לקבל את הלוואה מבחינה בטחונית. אבל זה
קורה לעתים רחוקות מאד.

אשר לשאלה השניה - מהי טידת הסתמפות

הבנקים בהלוואות שבאמצעותן הן מחולקות. - בדרך כלל הבנקים הבנקים
לא הסתמפו בשנה שעברה בהלוואות המסולות; זאת אומרת, לא הוסיפו לסכומים
שקראבו על ידי המשרד, הסיבה היא, שביחס לחלק מהסכומים האלה - בייחוד
הסכומים הנובעים מקרן התמורה האמריקאית - הבנקים פעלו בשנה שעברה
כסוכנים בלבד; זאת אומרת, הם מסרו את הכספים בשם המססלה ולקחו את
הבטחונות עבור המססלה, ורק דאגו להחזרת הכסף. לא היה להם מעמד של
נותן הלוואה, ולכן גם לא הוסיפו להלוואות אלו.

השנה אנו מסתדלים יחד עם האוצר למצוא

איזה סדורים נחרים ולהביא לידי כך, שהבנקים יסכימו להוסיף לכל
הלוואה מסלולית אחרז מסויים מהכספים שלהם, כדי להגדיל על ידי כך
את הסכומים שעומדים לרשותם. הסדור הוא על הלוואות לצרכי פיתוח.
מה שנוגע להון חוזר, ללא כל ספק נדרוש השנה, שהבנקים יסתמפו גם בהון
החוזר לצרכי ייצוא ובהון חוזר רגיל.

אשר לשאלה הטליטית - בקשר לעדור תעשיית

הייצוא, בין סעיף 1(א), סעיף התעשייה שבו מדובר על הלוואות לתעשיית
בעיר ובכפר להגברת הייצור והייצוא, ובין סעיף 1(ב) שבו מדובר על
הלוואות להון חוזר לתעשיית הייצוא - הרי הסעיף הראשון מתייחס להסלמת
מפעלים שיש להם סיכויים לעסוק בייצוא; ואילו הסעיף השני מתייחס למסון
עסקי ייצוא מסט. זאת אומרת, הסעיף הראשון אלו הן הלוואות לצרכי הסקעה
כדי להסלים את המפעל והסעיף השני - אלו הן הלוואות למסון העסקות.

את השאלה הרביעית - האם המפעלים

המקבלים הלוואות כאלו בקשר לייצוא, נותנים התחייבויות לביצוע הייצוא -
אני צריך לחלק לשניים: בפירה שהכספים נתנים להסלמה או להקמת מפעלים,
שאנו מקווים שיעשו ייצוא, מין אפשרות לדרוש התחייבויות. ביחס לכספים
של ההון החוזר המיועדים למיסון הייצוא, הם נכוונתנו לקטור באופן מסטי
לעסקות הייצוא באמצעות הבנקים; זאת אומרת: מי שיש לו הזמנה ל-100 אלף
דולר כלי מטבח לתורכיה, ונחוץ לו למיסון 50 אלף לירות, הוא יקבל
מהמססלה באמצעות הבנק את הכסף למיסון עסקה זו, והבנק יקפיד שהסכום
הזה ילך לעסקה, ויחזור כאשר העסקה תושלם.

על השאלה החמישית - ביחס להקמת

מפעלים, האם דואג המשרד לפזור גיאוגרפי של המפעלים או האם הדבר הוסאר
בירי היוזמים - יענה סר וירגין.

סר וירגין:

בדרך כלל אנו נוהגים, עד כמה שזה נוגע

למפעלים חדשים, להספיע על בעליהם להקים
באיזורים בלתי צפופים. אבל ברור שהקמת מפעל קטורה בראש וראשונה בתנאים
מסויים. מתן דוגמה: אנו מספלים בהקמת מפעל לברזל לברזל גלטי סיבסטי,
שהחטר הגלטי שהוא יעבד זה גרוטאות פלדה, וגרוטאות אלו הוא מקבל
ממפעלים קיימים. על כן אי אפשר להקים את המפעל בכאר שבע ולסחוב לסם
את החטר הגלטי ושם להעבירו בחזרה למרכזי התעשייה.

היו"ר י. גורני:

באחד מסיווריה של ועדת הכספים נתקלנו בהופעה, שחלק מהגרוטאות הנמצאות בארץ מוצאות מהארץ ונסכרות ובאופן כזה מלאי הגרוטאות שאיננו גדול ביותר הולך ומתדלדל. האם מטויד המסחר והתעסיה נתן דעתו לעניין זה, והאם יש בדעתו לסבוע או להפסיק תהליך זה, שהוא בלי ספק שלילי בהחלט.

מר וירגיון:

יש להבחין בין סני סוגים של גרוטאות. יש גרוטאות שנמצאות בארץ על היבטה, במחסנים, ופה הקוסי הוא בזה, סקסה לדרוט מבעל המחסן שיחזיק את הגרוטאות עד שיקום ספעל סינצל אותן, ועם זאת יש להתחשב. הסוג השני של גרוטאות אלה הם שלדי אניות, שאנו נותנים רסיונות להוציאם, כי פירוק השלדים האלה טעון הסקעה רצינית, וטם מיטהו מוכן להסקיעתסכום הדרוש, אנו נותנים לו רשות להוציא את הגרוטאות ולסכרם תמורת מטבע זר.

מר ליכטנשטיין:

אולם אנו דואגים לכך, שמלאי הגרוטאות בארץ לא ירד מהינימום מסויים, ואנו דנים עכסו על גובה המנימום שיבטיח בעתיד את הפסיס של העבודה של כל המפעל הזקוקים לגרוטאות. זה עניין/ של יצוא הגרוטאות נבדק בקפדנות רבה במסרד המסחר והתעסיה זה קרוב לסנתים, ולבסוף באנו לידי מסקנה שמטהו אנו צריכים להוציא. אינני רוצה לחזור על דברי מר וירגיון. אבל מעריכים שמלאי הגרוטאות בארץ מגיע לפחות ל-50 אלף טון, וכל שנה מתרוספים 10 אלפים טון. לכן עד שאפשר יהיה לנצל את הגרוטאות, יש להניח שהמלאי ילך ויגדל. בינתיים מחירי הגרוטאות בחו"ל היו טובים, ואסרו לנו כי עלינו לנצל קוניוקטורה זו ולהפריט עד 20 אלף טון ליצוא, וזה הכניס לאוצר בערך סליון דולר, בזמן שהוא היה זקוק לכסף זה.

מר וירגיון:

רצייתי להדגיש, ביחס לאתור התעסיה, שאנו עומדים במגע עם מסרד הבטחון, וכמה ספעלים שהם חשובים לתעסיה הצבאית ולבטחון המדינה, אנו קובעים את הדבר בסיתוף פעולה עם מסרד הבטחון.

מר ליכטנשטיין:

אשר לסמלה הגאה - בקשר להלוואות לפי הסעיף שירותים, למה לא לקחור בחשבון סווקים עירוניים - הרי בשנה שעברה הקציבו לתנובה ועוד קבוצת אנשים 185 אלף לירות להקמת טוק איזורי בתל-אביב, ברחוב החסמונאים. השנה פשוט לא היתה, לפי מיטב ידיעתי, דרישה כזאת, ולכן לא היה מקום לדיון נוסף בעניין זה.

מר וירגיון:

לסאלתו הראשונה של מר דיין - כמה פועלים מועסקים בתעסיה ומהו המספר של בעלי התעסיה - בתעסיה מועסקים קרוב ל-118 אלף פועלים, כולל כ-20 אלף בעלי מלאכה. למספר זה יש להוסיף בערך כ-10% פקידים. מספר בעלי התעסיה, שאינמיסנפיעים ובמפעל אך הם שותפים בו מגיע ל-5600.

לסאלתו השניה של חבר הכנסת דיין - מהו ערך הייצוא התעסייתי השנתי - אנו מעריכים סערך הייצוא הוא 570 מליון לירות לסנה.

לסאלתו השליסית של חבר הכנסת דיין - מהו גובה הערך המוסף ביצוא? והאם זה נכון סמתוך יצוא כללי של 11 מליון דולר מסתקד הגיע הערך המוסף ל-3 מליון דולר בלד ו-8 מליון דולר הלכו לכסוי חמרי הגלם - ישנם ספעלים, ובעיקר אלה המטפלים בהרכבה, שהערך המוסף שלהם הוא כ-20 אחוז, ויש ספעלים שהערך המוסף שלהם מגיע ל-75-80%, אולם בממוצע אפשר להגיד שהערך המוסף עולה על 40 אחוז. בדרך כלל אנו מעוניינים במפעלים שמתחילים בהרכבה ואחר כך עובריה לייצור, ובדרך כלל איננו קובעים זמן, אבל אנו דורשים הפיכת המפעל למפעל מייצר.

אינני יודע על מה סנוסטים המספרים של 11 מליון לירות, 3 מליון דולר ו-8 מליון דולר. אולם ערך הייצור עבור התצרוכת המקומית הגיע בשנה שעברה ל-570 מליון דולר. לחו"ל הוצאנו 12 מליון דולר. סכום זה אינו כולל יהלומים ופרי הדר.

החלטות

לשאלתו/ של חבר הכנסת דיין - מהו ערך היצוא הטוטף ומה הם הסיכויים לעתיד - היצוא בפועל נחמד ביותר-יוני 1953 היו כדלקמן: תעשייה כבדה - 2,484,000 דולר - 25%; תעשייה קלה - 890,400 דולר - 8%; בניה - בעיקר מלט - 734,000 - 7%; טכסטיל ועור - 2,908,200 דולר - 29%; מוצרי מזון - 2,656,300 דולר - 27%; אחרים; סונות - 22,600 דולר - 4%. בטו"ח הכל: 9,714.200 דולר. מכאן זה אינו כולל פטלוסים ופרי הדר.

לשאלתו החלטות של חבר הכנסת דיין - באיזה קטיים נתקלת התעשייה שלנו בהתחרות שוק העולם מבחינת המחיר והאיכות - ביחס למחירים, אם אנו מחשבים את הדולר לפי שער של 1,80 ל"י, חלק ניכר של התעשיות יכולות להתחרות ללא קושי.

קודם היתה פרמיה של 800 פרוטה. עכשו כאשר הוכנס השער של לירה וסטובים הדולר, אין שום פרמיה לייצוא; להפך, לייצוא לתורכיה האוצר מסלם 12620 ל"י הדולר לעומת ארצות אחרות כמו גרמניה ואנגליה שנותנות מסט פרמיה לייצוא. אין לי ספק שכמה מפעלים יזדקקו לפרמיה נוספת כדי שיוכלו לעמוד בהתחרות בשוק העולם. אנו מקווים שנוכל להגיע לידי פתרון של הבעיה הזאת.

אני מעריך שמהמפעלים העוסקים בייצוא, 60-70 מפעלים יכולים להתקיים בלי פרמיה, וליתר בצורך לתת פרמיה, גם כן רק לתקופה מסוימת, עד שיוכלו לחדור לשוק.

אשר לאיכות, אנו מקבלים מחמאות גם מתורכיה, גם מאמריקה וגם מארצות אחרות, וטענין שבבלגיה שבה קיים שוק חפסי הצלחנו למכור מוצרים תעשייתיים שלנו בהתחרות עם התוצרת האמנית, וקבלנו מחירים יותר גבוהים מאלו שקבלו המוצרים הגרמניים, בגלל האיכות של המוצרים שלנו. יש דעה של יצרן בלגי שאנו מייצרים כמה טכונות שבטובן הטיב והצורה, יכולים ללא כל קושי להתחרות בתוצרת של ארצות אחרות. אולם ברור שעלינו לעשות עוד הרבה כדי להגיע לסיב הדרוש בחו"ל.

אשר למחיר, יש טקרה אחד שהוא אופייני: היתה התחרות חריפה בין יצרן ישראלי ויצרן הונגרי, ולפי יזמת המסלה ההונגרית הגיעו להסכם ביחס למחיר, כדי לטנוע בעד התחרות פרועה בשוק התורכי.

אם אנו עוסקים מאמצים אנו יכולים לחדור לשווקים ויכולים להכריח ארצות שבהם הקולקולציה לא קובעת, להגיע אתם להסכמים.

לשאלתו השביעית של חבר הכנסת דיין - כמה כסף הוסקע בתעשייה מאז קום המדינה וכמה מתפרנסים נוספו אותה פרק זמן - את מספר התפרנסים בתעשייה בשנת 1947 אנו מעריכים - 67 אלף, ומספר זה גדל, והגיע כפי שאמרתי ל- 118 אלף; זאת אומרת - נוספו קרוב ל-50 אלף פועלים העוסקים בתעשייה. מספר זה אינו כולל את הבעלים והפקידים.

אשר לכסף שהוסקע, זה מסתקף בדו"ח של מרכז ההסקעות. לפי הדו"ח הזה הוסקעו במפעלים שקבלו אסורים או נהנים מהמלצות - 175 מליון דולר ו- 79,5 מליון ליהודת. לזה יש להוסיף סכומים קטנים של מפעלים שהוסקעו ללא קבלת אסור. מכאן זה כולל גם בתי סלון וכמה מפעלי חקלאות ודייג.

מר ליכטנשטיין: לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת קלמר - האם ההלוואות נתנות גם לקואופרטיבים או רק לתעשייה פרטית - אני חושב שזה טובן מאליו. אנו בודקים את התכנית ולא את מניסי התכנית. החלק של הסקטור הקואופרטיבי מגיע אולי למחצית הסעיף כולו בגלל התכניות הגדולות של "כור", וכמה תכניות גדולות אחרות. רק למפעל אחד נתנו חצי מליון ל"י.

לשאלתו השניה של חבר הכנסת קלמר - מהי רשימת הבנקים שמשתתפים במתן הלוואות - בשנה שעברה השתתפו בצורה זו או אחרת בכל הסטחים, הון חוזר, פיתוח וכו' הבנקים הבאים: אוצר לתעשיה, בנק לדיסקונט, בנק אגוד ישראל, בנק הפועלים, ובנק התעשיה. אלה היו הבנקים העקריים שדרכם נתנו הלוואות, ובראש וראשונה אוצר לתעשיה, שהוא מוסד שגם הממשלה מיוזגת בו. לגבי השנה, הדבר נמצא עדיין בדיון, אם להכניס למסגרת זו גם בנקים אחרים, או לצמצם זאת לאותם בנקים, או אולי לצמצם זאת עוד יותר.

לשאלתו השלישית של חבר הכנסת קלמר - האם ל'הצדקה' למתן הלוואות לצרכי הון חוזר - דברתי על כך בישיבה הקודמת,

לשאלתו הרביעית של חבר הכנסת קלמר - איזה גורמים נוסף לממשלה משתתפים בבנק למלאכה ובאיזה סכומים - בבנק למלאכה משתתפות 3 קבוצות של גורמים: קבוצת בנקים - בנק התעשיה, בנק הפועלים ובנק הלוואה וחיסכון תל-אביב - ב-50 מלף לירות; ארגון ב' עלי המלאכה ב-200-150 מלף לירות והממשלה המשתתפת ב-250 מלף לירות. הון הסכום אינו מתאים בדיוק לסכום הזה, אלא זה נעשה על יסוד הסכם מיוחד. על כל פנים, לממשלה יש 51 אחוז מהסכום ולשני הגורמים האחרים - 49%, וזה גם מטקף בהרכב ההנהלה.

סר וירג'ין: לשאלתו הראשונה של חבר הכנסת ציזלינג -

לפי איזה יסודות קובעים את העדיפויות במתן הלוואות - בראש וראשונה, אם המפעל מייצר מוצר חיוני; שנית, עד מה שהוא חוסך לנו מטבע זר על ידי מניעת יבואו של מוצר זה; שלישית, עד כמה שהוא מסוגל להפך למוצר ייצוא. מובן שהבנקים אחר כך בודקים אם הוא מסוגל לתת את הבטחונות הדרושים לבנק.

יש עוד ביטוח שבכמה וכמה מקרים התעשיה הצבאית ומוסדות הבטחון דורשים מאתנו הקמת מפעלים מסויימים. טובן מאלינו שלמפעלים אלה אנו נותנים עדיפות.

על שאלתו השניה של חבר הכנסת ציזלינג

עניתי בדברי הקודמים.

לשאלתו השלישית של חבר הכנסת ציזלינג - מהי החלוקה הגיאוגרפית של הלוואות הכוללות בהצעת התקציב - בטובן מספרים המפעלים, צועדת בראש תל-אביב והסביבה; בטובן הסכומים שהוקצבו נקודת הכובד עוברת צפונה לחיפה ולעסקים.

וכמה ביחס לירושלים?

ח. רובין:

מבחינת חכום ירושלים מהווה 7 אחוז מתקציב הפיתוח.

סר וירג'ין:

סר ליכטנשטיין:

בענין התעשיה בירושלים ישנה שני שיקולים: קודם כל, התעשיה הירושלמית בתור חלק מהתעשיה הכללית, ואז אנו מוכרחים להתחשב ביחס לפתן הלוואות בדיוק באותם התנאים ובאותם הקווים שקבענו לגבי יתר התעשיות. אמנם אנו מסתדלים, בהתחשב עם מצבה של ירושלים, לתת עדיפות לירושלים, אבל איננו יכולים לחרוג לגמרי מהמסגרת. אבל מצד שני קיימת בעיה מיוחדת של ירושלים, בעיה סוציאלית. אולם קשה לנו לתמוך במפעל שאינו מתאים לקווים הכלליים במסגרת תקציב הפיתוח, כי אנו צריכים גם להצדיק כל הלוואה לא רק בפני עצמו ובפני משרד האוצר, אלא גם בפני הנציגים האמריקאים שנותרים חלק גדול מהכסף, והם מסתכלים רק על הצד הטקטי של העניין.

לשאלתו הרביעית של חבר הכנסת ציזלינג -

מהי הפרופרציה בין השתתפות הממשלה לבין השקעת המסקיע - אנו קבענו קו שאנו נותנים הלוואה לגבי תכנית מסויימת שאינה עולה על בערך שליש מההיקף הכללי של התכנית. אם המפעל הקיים עובר לייצור חדש ויש לו תכנית ייצור ורוצה להתחיל לייצר מפעל חדש, והתכנית עולה לו 200 מלף לירות, אנו מחזיקים את הלוואה בגבול של שליש ולפעמים 40 אחוז בהתחשב

עם סמיכות סטויימת לגבי ההיקף הכללי של היצור, זה כמובן אחוז יותר
טון.

על שאלתו הסתית של חבר הכנסת ציזלינג, קשה
לי לענות ברבע זה, כי פשוט לא הספקתי להתכונן. אולי מר ספיר יוכל
לענות על שאלה זו בקשר למצב מפעל הדשנים והחיימיקליים.

מר וירגיון:

לשאלתו הסביעית של חבר הכנסת ציזלינג -
כמה מפעלים הוקמו באזור סוכו ההסקעות? -
711 מפעלים שנהנים מהקלות והמלצות בלבד ו-740 מפעלים שהוקמו באזור
סוכו ההסקעות; בסך הכל - 1451 מפעלים. אולם מספר זה כולל גם בתי
מלון ודברים אחרים.

מר ליכטנשטיין:

על שאלתו הסמינית של חבר הכנסת ציזלינג -
מהו ערכו המסקי של מפעל "קייזר פרייזר",
האם הוא גורם לתוספת דוויזים או להיפך - אינני יכול לענות. כשמדברים
על הרכבה, תוספת הדוויזים היא קטנה מאוד. אבל הכוונה והמטרה היא
להעטיק את הדבר יותר ויותר. למפעל זה יש מחשבה, עדיין לא אסרנו אותה,
לעבור לייצור סנועים. כמובן, שכל כמה שהדבר מתפתח הערך המוסף בייצור
מכונות אלו הולך וגדל. אולם מחוץ לצד הכספי יש לבית חרושת זה גם
ערך בטחוני. אני יודע כי מוסחים מחו"ל הביעו חוות דעת חיובית לעצם
הרעיון הזה.

לשאלתו התסיעית של חבר הכנסת ציזלינג - מה
הם הנתונים המקבילים ביחס למפעלי העפרונות והנעליים - בית החרושת
לעפרונות התחיל עכשו בייצוא בהיקף ניכר, ולמעשה זוהי מרבשת התוצרת
שלו, כי הסוק המקומי אינו קולט הרבה עפרונות, וחוף סזה ישנם בארץ
הרבה עפרונות טיפן וגרמניה. הערך המוסף של המפעל הזה הוא בערך 40 אחוז.
לעומת זאת הערך המוסף במפעל לנעליים הוא גדול יותר, אך זה תלוי בסוג
הנעליים. ישנן נעליים סמיצרים טטטט חוטר גלם, ובייחוד נעלי גברות. אך
באופן ממוצע אטרים לי, שהערך המוסף מגיע ל-70 אחוז. ברור שמפעל זה
תלוי לגמרי בייצור, כי בשביל הסוק המקומי אין לנו צורך בו. יש די
בתי חרושת לנעליים בארץ בשביל הסוק המקומי.

אשר לשאלתו האחרונה של חבר הכנסת ציזלינג -
ביחס להלוואות להון חוזר - מהו הערך של ההקצבה של 75 אלף ל"י? האם סכום
זה אינו מיותר או בלתי מספיק בהחלט? האם לא היה יותר טוב שהממשלה תסנה
את הסדיניות הכללית של האטראי במקום לכלול את הסכום הנ"ל בתקציב הפתוח?
האם הקצבה כזו אינה גורמת לסתן אטראי פרוטקציוניסטי? מהו הנוהל לגבי
סתן ההלוואות להון חוזר - כבר הסברתי בסקירת לי למת צפוצים הכספים לסטרה זו
בגלל המצב בתעשייה, נוכח ההתיקרות של החטרים וסנוי הסערים. אשר לגובה,
הרי זהו הסכום שאפשר היה להקציב במסגרת התקציב הכללי.

על שאלותיו של מר גורי כבר עניתי.

על שאלתו של

על שאלתו הראשונה של חבר הכנסת בדר, נתנה
תשובה בפרטים סעמדתי עליהם ביחס לשאלות אחרות.

על שאלתו השניה של חבר הכנסת בדר - מהו
ההיקף הכללי של האטראי שנתן היום על ידי הבנקים לתעשייה - אני מצטער
שאינני יכול להשיב, כי זה ענינו של המפקח על הבנקים.

היו"ר י. גורי:

בכל זאת היה רצוי שמסדר המסחר והתעשייה
ימסור על כך אינפורמציה.

מר ליכטנשטיין:

על שאלתו הרביעית של חבר הכנסת בדר - מהו
מצב העניינים בקשר לחברת "דגון" - הרי
זו היא חברה להקמת טילו בנטל חיפה. החברה קבלה קונצסיה מכסלרוביט
לתקופה של 22 שנה. חברה זו התחייבה לסמן את התכנית הזאת תמורת קבלת
הזכיון הזה, אך ככלל כל סיני טיבות חטרים להח כספים להשלמת המפעל.

הם גם מגדילים את כוח הקבול של הסילו ביחס לתכנית המקורית, ומתנהל סוף בינם לבין הממשלה להטות הכספים הנוספים הדרושים להם.

לשאלתו החטטית של חבר הכנסת בדר - מהו התהליך המנהלתי בממשלה בקשר לייצוא - קיים במסדר המסחר והתעשייה אגף ייצוא, וזהו המוסד היחיד המטפל במתן רישיונות ייצוא.

לשאלתו האחרונה של חבר הכנסת בדר - כמה מטרדים מטפלים בעניין וכמה זמן עובר מהגשת הבקשה לייצוא ועד לבצוע המטסי - בתוקף הריאורגניזציה שנעשתה לא מזמן הוקם האגף שהזכרתי לעיל, והוא הרשות בלבדית שמטפלת ברישיונות. ואסר לי הבקר מנהל האגף שכיום אפשר להגיד במסחון גמור שלא עובר פרק זמן של יותר מ-7 ימים מהגשת הבקשה עד למתן הרישיון. שאלה קשה יותר היא לגבי יבוא לצרכי ייצוא, כי כאן העניין תלוי לא רק במסדר המסחר והתעשייה, אלא גם באסורו של מסדר האוצר. אבל נעשו סדוריה של שיתוף פעולה הדוק במשלה זו, וכיום דבר זה אינו גורם יותר לעכובים. יצואן שיכול להופיח שהוא רוצה להביא סחורה לצרכי ייצוא הוא מקבל את כל ההקלות, ויכול לבצע את הייצוא תוך פרק זמן קצר.

אולם כאן ישנה בעיה נוספת, וזוהי בעיית הפרטיות. אם מפעל מסמפק בטער של 1,800 ל"י, הרי אין קשיים, הכסף נכנס לבנק והוא יכול לקבל או את הדו"שים או לצרכי מיפון חמרי הגלם הנחוצים לו, או שכול להחליף את התמורה בכסף ישראלי לפי 1,8 ל"י. אם מפעל אינו יכול להסתפק ב-1,8 ל"י וזקוק לתוספת, קיים סדור עקרוני שמאפשר להוסיף לו עד 2,200 ל"י; זאת אומרת, פרמיה נוספת של 450 פרוטה. אבל עניין זה צריך כבר לעבור את ועדת הייצוא של מסדר המסחר והתעשייה, ואם מתקבל אסור, הוא מקבל את התוספת מתוך קרן הייצוא שעומדת לרשות המסדר.

ח. רובין: מה הם השיקולים במקרה זה?

מר ליכטנשטיין: הסיקוליה הוא: מה הייצוא נותן לנו מבחינת תוספת מטבע. בדרך כלל אם מפעל דורש תוספת, איננו סומכים על הודעתו. לשם כך ישנם רואי חשבון הבודקים את חשבונותיו, ואם מתברר שלירה וטמונים אינם סכסכים את ההוצאות, מאשרים לו את התוספת.

ח. רובין: מהו הרכב הועדה?

מר ליכטנשטיין: זוהי ועדה פנימית של המסדר ויושבים בה גם נציגי האוצר, ונציגי התאחדות בעלי התעשייה, נציגי ההסתדרות ונציגי המסחר.

היו"ר י. גורי: באחד מסלורינו בקרנו במפעלו של מר מקולרדי בנהריה והוא הסמיע בפנינו תלונות קשות מאוד על יבוא של אותה תוצרת שהוא מייצר ועל חוסר כל עזרה.

מר ליכטנשטיין: למפעל זה אומרת הלואה של 200 אלף לירות בשנה שעברה, וגם השנה הוא סופיע בהצעה שלנו. נכון שהוא לא קבל את הלואה אבל זה בגלל מחסור הכספים באוצר.

במידה שלא קבל את הלואה בשנה שעברה, היא סופיע בעודפים, ויש לקוות שברגע שלאוצר יהיה כסף, יסלקו הלואה זו. אשר ליבוא, זוהי בעיה כאובה ואני מוכן להצטרף לתלונותיו. נכון הדבר שעד עכשו היו פרצות רבות בעניין יבוא תוצרת מוגמרת, ואני חושב שכבר זמן רב אין מקציבים מטבע ליבוא כזה, אבל כל זמן שהמטב בארץ לא היה כל כך קריטי כמו היום לא הקפידו על יבוא ללא תשלום, העברת הון ומתנות. עכשו עם החזרת המטב, אנו מקפידים על כך ומסרדנו אינו מביא יבוא כזה בשום צורה. אולם יש אפשרות של הסתננות יבוא זה על ידי סטודים אחרים, ולכן אנן עומדים להקים ועדה סיוחדת להגנה על התוצרת העברית על ידי המחלקה למטבע זו באוצר, שדרכה עובר כל רישיון יבוא, בין אם בהקצבה מטבע ובין אם לאו. אני סוכרר להודות שבעבר היה יסוד לתלונות אלו, אבל אנו מסתדלים ועושים את כל הסדוריה כדי למנוע זאת בעתיד.

היו"ר י. גורי: אני סודה להח"ה ליכטנשטיין ווירגין על